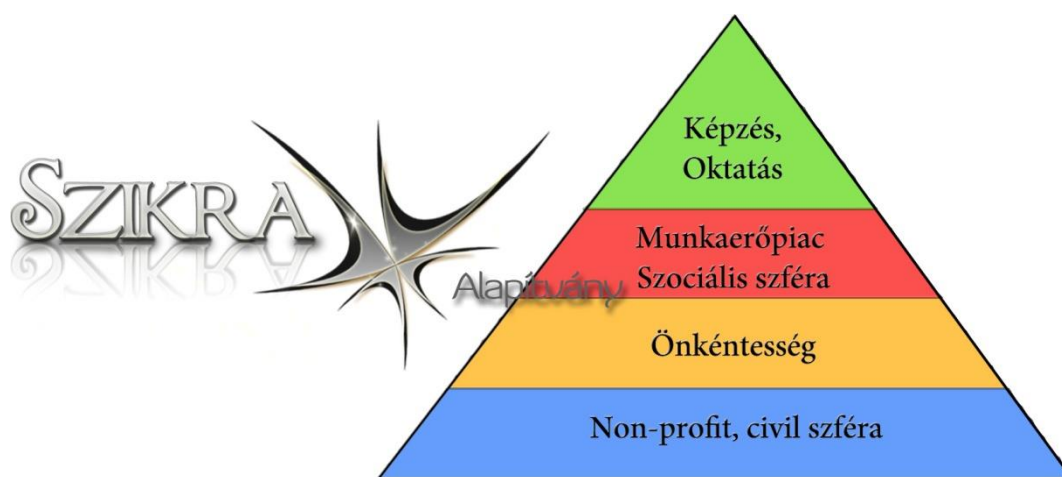

Szikra Szervezeti Stratégia 2016-2021

Szervezetünk 2004-ben alakult meg Miskolcon, néhány lelkes, a civil értékek, az önkéntesség iránt nyitott és fogékony magánembernek köszönhetően. Az ötlet, a szikra, az volt, hogy egy olyan civil szervezetet hozzanak létre, amely képes támogatni más szervezeteket, civil kezdeményezéseket, közösségeket, magánembereket, akik a közjó iránti elköteleződésből végzik tevékenységüket. Szervezetünk alapítása óta eltelt időben saját erőforrásait és pályázatokat felhasználva széles tevékenységi kört alakított ki. A szervezetünkkel leginkább azonosítható területek:

Jelenlegi formánk, méretünk elérésében nagy szerepet játszott a fentebb leírt cél iránti elköteleződés és sok-sok befektetett önkéntes munkaóra. Alapítványunk ma már főállású és részmunkaidős munkatársak foglalkoztatásával végzi munkáját, elsősorban Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, Miskolcon.

Megalakulásunk óta eltelt időszakban, több mint 150 millió forint értékű, európai uniós fejlesztési programot valósítottunk meg, emellett több mint 200 millió forint értékben, hazai támogatottságú programokat hajtottunk végre Miskolcon és a megyében. Tagjai vagyunk az Önkéntes Központok hálózatának, illetve az Országos KID Egyesületnek, az Európai Ifjúsági Alapítvány (European Youth Foundation, EYF) által hitelesített helyi ifjúsági szervezet vagyunk.¹ Alapítványunk a megvalósított programokkal, tagságaival, az alapító okiratban is szereplő cél elérését segítette elő, azaz segíti és kezdeményezi a társadalmilag hasznos és önkéntes tevékenységen alapuló szerveződések, a civil együttműködések. Hiszünk abban, hogy eddigi munkánkkal miskolci és megyei lakosság életében

¹ <http://www.coe.int/en/web/european-youth-foundation/networking#>

pozitív változásokat indítottunk el. Talán túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a Szikra Alapítvány a megye egyik olyan alapítványa, amely a minőségi szolgáltatások nyújtásában elindult a professzionális civil szervezetté válás útján sőt, az első mérföldköveken már túl is jutott.

Helyi beágyazottságunkat nagyban elősegítette, hogy 2006-tól kezdve a helyiek Civil Házként ismernek minket, számos városi és megyei civil szervezettel volt, és jelenleg is van élő kapcsolatunk. A megyei civil szervezetekkel való kapcsolatunkat erősíti, hogy egy közel 300 e-mail címet tartalmazó listára küldjük elektronikus hírlevelünket az E-Civil Szikrákat. Helyi programjaink során a város önkormányzatával többször is együttműködtünk, például a Miskolc CLLD projekt kapcsán résztvevői voltunk a Helyi Közösségfejlesztési Stratégia kialakításában résztvevő civil-intézményi csoportosulásnak. Jól mutathatja helyzetünket, hogy nemrég kötöttünk háromoldalú együttműködési megállapodást, városunk és a megye egyik legmeghatározóbb intézményével a Miskolci Egyetemmel (Bölcsészettudományi Kar, Modern Filológiai Intézet) AEGING (idősödéstudomány) kutatások területére vonatkozóan.

A szakmai kapcsolódások mellett szervezetünk erőssége, hogy az alapításunk óta eltelt időben több európai uniós projektet vezényeltünk le sikeresen. Azaz az ilyen projektek menedzseri feladataival, elvárásaival is tisztában vagyunk, azokat jól ismerjük, hatékonyan és gazdaságosan tudjuk a projektet működtetni. Összefoglalva elmondható, hogy alapítványunk szakmai referenciákkal rendelkező, stabil háttérű, átlátható gazdálkodású, széles partneri kapcsolatokkal rendelkező non-profit szervezet.

Működési környezet

A megvalósítás helyszínéül szolgáló Miskolc Északkelet-Magyarország legnagyobb városa és Borsod-Abaúj-Zemplén megye székhelye. Budapest, Debrecen és Szeged után Magyarország negyedik legnépesebb városa, az ország hét regionális központjának egyike. A régió vezető városaként az ennek megfelelő funkciókat is betölti; egyetemi város, a megye és környéke gazdasági, kulturális központja.

Bár Miskolc a köztudatban a nyolcvanas évek iparvárosaként él, és gazdaságának valóban a rendszerváltás előtti évtizedek nagyarányú iparosítása adta a legnagyobb lendületet, az ipar, közte a kohászat is már több évszázados múltra tekint vissza a városban. A rendszerváltás utáni gazdasági visszaesés azonban Észak-Magyarország iparvárosait érintette a legsúlyosabban, a munkanélküliségi ráta az egyik legmagasabb lett az országban, Miskolc lakossága drasztikusan csökkent.

A város gazdasági szerkezete átalakult, a nagy állami cégek túlsúlya helyett a kis- és középvállalkozások lettek jelentősek. Az ország többi részéhez hasonlóan az állami cégek privatizációja is lezajlott. A 2000-es évek elejére az átalakulás nagyjából befejeződött, és a város túljutott a gazdasági mélypontra. Nőtt a szolgáltató szektor jelentősége, nemzetközi nagyvállalatok, hipermarketek jelentek meg a térségben.

Miskolc lakosságszáma 2016. január 1-én 158.101 fő² volt, mely csökkenő tendenciát mutat az ország egészében is tapasztalhatókhoz hasonlóan. A lakosságszám fogyását egyrészt a természetes szaporodás csökkenése, másrészt az elvándorlás okozza. Az állandó népességet korcsoport szerint vizsgálva elmondható, hogy öregedő város, hiszen a 0-14 éves korosztály népességén belüli aránya a 2000-es 15,5%-ról 2009-re 13,6%-ra, az azóta eltelt 6 év alatt még inkább csökkent. Ezzel szemben az időskorúaké 14,2%-ról 17%-ra nőtt. A projekt célcsoportját jelentő, a városban élő 6-17 éves kor közötti gyerekek létszáma 2014-ben 18.033 fő volt. A védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma 2007-től meredeken emelkedett. 2012-ben összesen 15.632 fő ilyen gyermek volt a városunkban.³

Miskolcon a gyermekjóléti szolgálat gondozásában lévő összes gyermeket figyelembe véve a fokozottan veszélyeztetett gyermekek aránya átlag 8-9% között mozog, míg a gyermekek többségét (több mint 90%-át) alapellátás keretein belül gondozzák a családgondozók. A város helyi esélyegyenlőségi programja szerint, 2012. december 31-én Miskolc városában 464 kiskorú állt védelembe vétel hatálya alatt, ami 277 családot érintett. A gyámhatóság 48 kiskorút emelt ki ideiglenes hatállyal vér szerinti családjából a súlyosan veszélyeztető körülmények miatt.⁴

Az állandó népességet nemek szerint vizsgálva elmondható, hogy a nők aránya meghaladja a férfiakét. Az utóbbi réteg 46,84% a másik 53,16%-os arányával szemben. Az iskolai végzettség tekintetében Miskolc az országos átlag fölötti értéket mutatja. 0,4% azoknak a száma, akik az általános iskola első évfolyamát sem végezték el, amely az országos átlagnak megfelelő. Legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezik a lakosság 92,3%-a, amely meghaladja az országos átlagot. A középiskolai végzettséggel rendelkezők is -51,3%-kal- az országos átlag felett vannak. A felsőfokú végzettség tekintetében 17,3%-os arány szintén az országos átlag felett van.⁵

² https://www.ksh.hu/docs/hun/hnk/hnk_2016.pdf

³ KSH Statinfo; <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=T>

⁴ Miskolc Megyei Jogú Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2013 – 2018

⁵ KSH Statinfo; <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=T>

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a regisztrált álláskeresők száma 36. 933fő volt 2016. júniusába. Bár ez a szám a tavalyihoz képest alacsonyabb, a megyék rangsorában BAZ a hátsó régióban foglal helyet. A regisztrált álláskeresők létszáma 11.244 fő volt 2015. szeptemberében, a miskolci járásban. A regisztrált pályakezdők létszáma ugyanitt, ugyanekkor 1466 fő volt.⁶

A hátrányos helyzetű lakosság, köztük a romák aránya az országos átlagot is meghaladja. Jelentős részük tartós munkanélküli, segélyekből tartja fenn magát, alacsony, vagy elavult iskolai végzettséggel rendelkezik. A magasabb, vagy piacképes szakmával rendelkezők sem képesek érvényesülni a munkaerő-piacon az előítéletek miatt. Életkörülményükre általában a kedvezőtlen helyzet jellemző. Általában ők élnek a város szegregált, vagy leromlott, elavult városrészein. Kevésbé férnek hozzá a társadalmi, gazdasági, szociális és kulturális javakhoz, a helyi közösségi életben való részvételük is változásokat igényel.

Miskolcon a város Antiszegregációs Terve alapján 19 szegregátumot tartanak nyilván, ahol mintegy 5523 fő él. A lakosságszám nem tartalmazza a külterületen élőket, pl. Lyukóvölgyet, ami minimum további 3 - 4 ezer lakost jelenthet. Természetesen a kijelölt területeken lakók nem mindegyike, de mindenesetre a többsége szociális támogatásra szorul, miközben a város más – a KSH által nem kijelölt területein – is nagy számban élnek szociális támogatásra szorulóknak.⁷

Önkéntesség a működési környezetben

Szervezeti stratégiánk kiemelten kezeli az önkéntességet, mint szervezetünk egyik alapértékét, illetve a szervezetünk alapításának célját.

Szervezetünk 2011-óta tagja az Önkéntes Központok Hálózatának, Miskolcon, mint Önkéntes Központ működünk. Ebben a státuszunkban az önkéntesség népszerűsítésével, és önkéntesek fogadóhelyekre közvetítésével foglalkozunk. Az azóta eltelt időszakban több mint 200 fő önkéntesség iránt érdeklődő regisztrált a szervezetünknél. A regisztráció során több, az önkéntesre és az önkéntes tevékenységekre vonatkozó kérdést is felteszünk, és ezeket az adatokat statisztikában értékeljük ki. A vizsgálatban 256 regisztrált önkéntes válaszaik jelentek meg. Korosztályi vizsgálat azt mutatta, hogy a regisztrált önkéntesek döntő többsége 91 fő a 21-30 éves korosztály közül került ki, a következő legnagyobb csoport az 50 év felettek, ők 50-en voltak. A 10-20 év közöttiek, 21-en regisztráltak nálunk. Ezek az adatok jól mutatják, hogy a 21-30 év közöttiek és az 50 év felettek a leginkább motiváltak önkéntes programokban való részvételre. A 256 főből 228-an adtak meg adatot a

⁶ Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja

⁷ Integrált Városfejlesztési Stratégia Miskolc – Antiszegregációs Terv

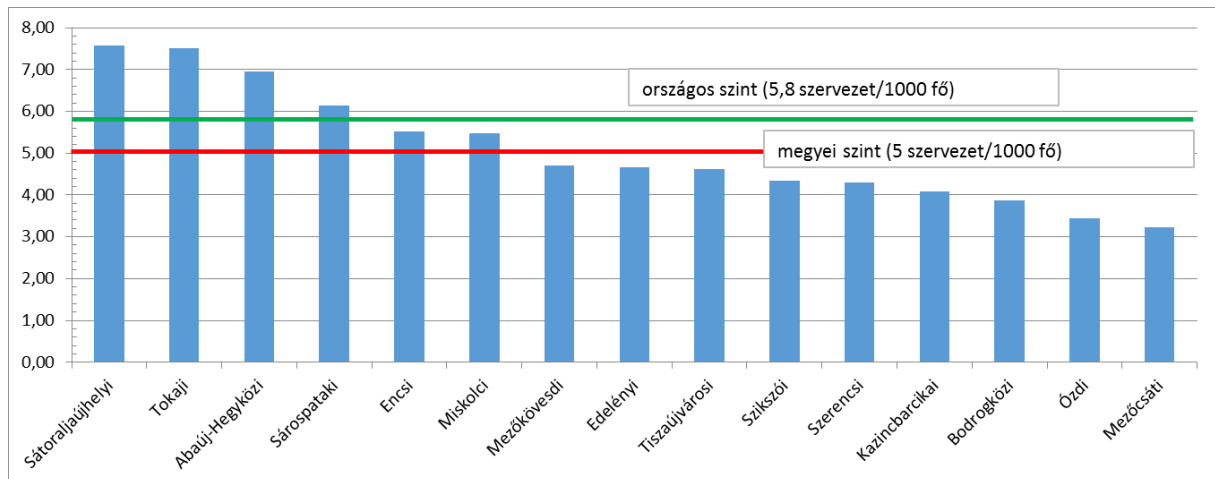
legmagasabb iskolai végzettségűkre vonatkozóan. A válaszadók 59%-a, tehát több mint felének legmagasabb iskolai végzettsége középfokú volt, ezt követi 29%-al a felsőfokú végzettségűek, majd 12%-al az általános iskolai végzettségűek következnek. A válaszadók többsége, akik szívesen önkénteskednének, középfokú végzettséggel rendelkezik. Az önkéntesnek regisztráltakat természetesen megkérdezzük arról, hogy milyen szervezetnél végeznének szívesen önkéntes munkát. A 256 regisztráló közül mindegyikük adott választ erre a kérdésre. A regisztráltak 17 különböző alaptevékenység közül választhattak és csak egyet választhattak, így nyilván az őket leginkább érdeklőt jelölték meg. A legtöbb válaszadó, 49 fő legszívesebben olyan szervezetnél, intézménynél önkénteskedne, amelyiknek alaptevékenysége gyermek-és ifjúságvédelem, gyermek-és ifjúságvédelmi munka. A következő legnépszerűbb intézmény, szervezet ahol önkénteskednének, az szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása területen működik, itt 42 fő végezne önkéntes tevékenységet. Ezt követi már jóval lemaradva a következő csoport, 29 fővel, ők legszívesebben olyan szervezetnél önkénteskednének, amelyiknek alaptevékenysége az egészségmegőrzés-, betegségmegelőzés-, gyógyító-, rehabilitációs-, egészségügyi tevékenységhez kapcsolódik. Nagyságrendileg ez utóbbihoz közelít a kulturális tevékenységet végző intézmények (24 fő menne ilyen helyre önkénteskedni), illetve a természet- állatvédelemmel foglalkozó szervezetek (22 fő menne ilyen helyre önkénteskedni) népszerűsége.

Civil szervezetek a működési környezetben

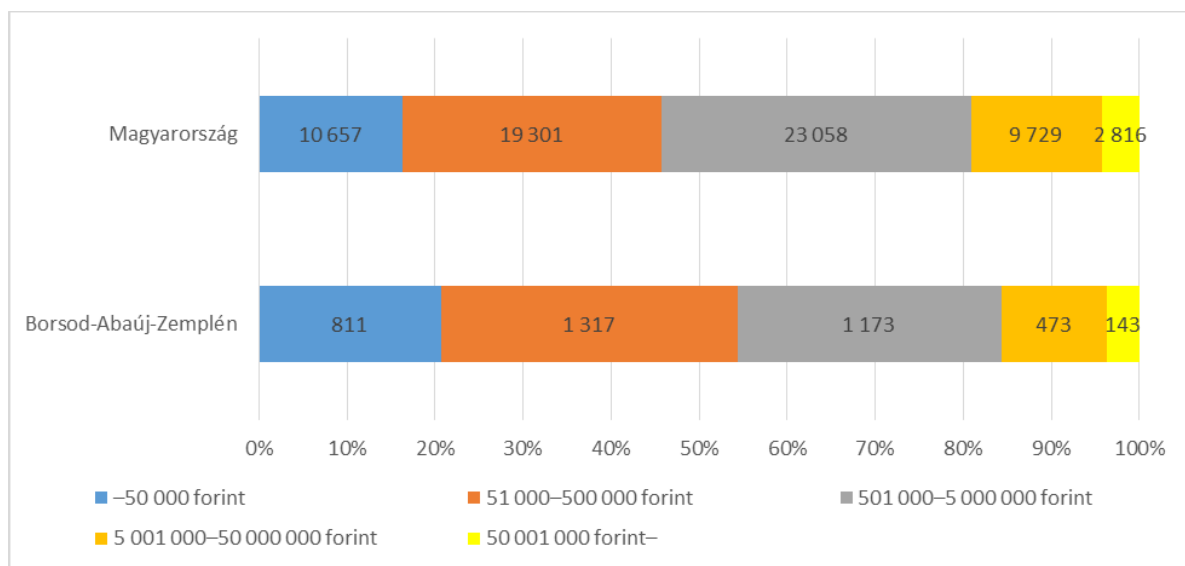
Szervezetünk szolgáltatásainak kiemelt célcsoportját jelentik a helyi, megyei civil szervezetek, ezért a stratégiánkban röviden vizsgáljuk az ő helyzetüket. A vizsgálat során a non-profit szervezeteket elemezzük, mert statisztikai adatok erre a fogalomra terjednek ki, mindamelllett, hogy tudjuk, a civil szervezetek kifejezés egy szűkebb csoportot jelöl, mint a non-profit szervezetek.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében évek óta stagnál, enyhe mértékben emelkedik a civil szervezetek száma. 2012-ben 7144 non-profit, 2013-ban 7238, 2014-ben 7252 regisztrált szervezet volt a megyénkben. A rendszerváltás követő években megugró alapítási vágy mostanra futott ki, a jelenlegi hazai és nemzetközi (elsősorban Uniós) jogszabályi változások sem vetítik előre, hogy a szervezetek alapítása nagymértékben növekedne. Elmondható, hogy a non-profit szervezetek gazdasági szerepe megyénkben meghaladja az országos átlagot, ha a szektorban megjelenő beruházásokat vizsgáljuk.

A szervezetek sűrűsége kistérségenként:

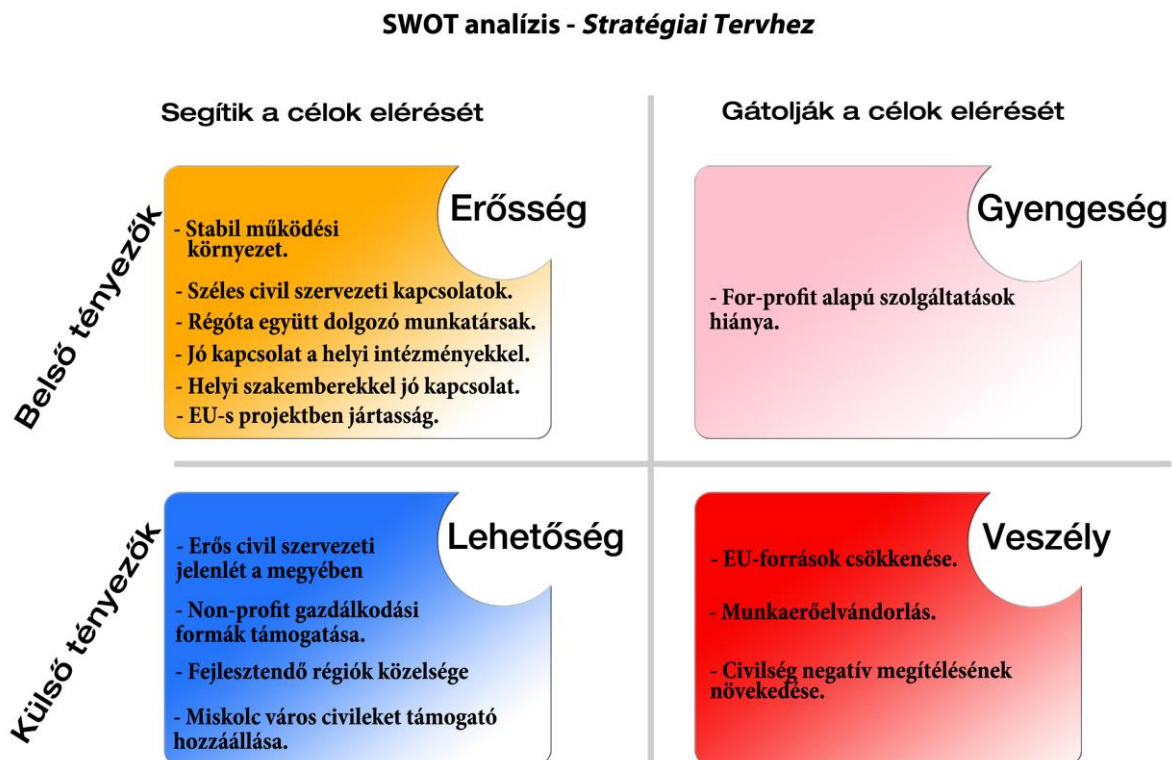
- A szervezetek gazdasági jelentőségét, működési feltételeik hátterét vizsgálva a következő megállapítások tehetők:
- A megyei nonprofit szervezetek 8 százaléka (300 szervezet) pénz nélkül működik, további 3 százalékuknak (120 szervezet) csak kiadásai vannak.
- Az egy szervezetre jutó bevétel, 13, 552 millió forint. (az országos szint 66 százaléka)
- A megyei nonprofit bevétel közel 80 százaléka fölött a szervezetek kevesebb, mint 4 százaléka rendelkezik.
- A szervezetek több, mint fele az 500 ezer forint bevétel határig terjedő sávokban helyezkedik el.
- A nonprofit szervezetek 21 százaléka 50 ezer forintnál kevesebb bevétellel rendelkezik.⁸

⁸ Nyilas Misi Alapítvány „Civil Információs Centrum Borsod-Abaúj-Zemplén megyében” előadás anyag 2014 Miskolc.

SWOT analízis

Egy sokrétű tevékenység megvalósítását magába foglaló, hosszú időtartamú stratégia már önmagában számos kockázati tényezőt tartalmaz. A stratégia sikere megvalósítása érdekében egy SWOT analízis formájában vizsgáltuk meg a kockázati tényezőket és a rájuk adható válaszokat. Az analízisben feltüntetett fogalmakat a táblázat után bővebben is kifejtjük.

Erősség:

Stabil környezet alatt a működéshez szükséges adottságainkat értjük. Alapítványunknál jelenleg 5 fő munkavállaló van, ebből két fő, napi 8 órában, három fő megváltozott munkaképességű pedig napi 4 órában van foglalkoztatva. Felsőfokú végzettsége négy főnek van, egy fő munkavállalónk pedig középfokú végzettséggel rendelkezik. Munkatársaink többségének 3 évet meghaladó szakmai tapasztalata van hazai és uniós projektek végrehajtásában. Munkánkat alkalmanként önkéntesek segítik, akik a tervezéstől a végrehajtásig részesei egyes projektjeinknek. Szervezetünk gazdálkodása stabil, 2015. évi árbevételünk 34.873.000,- Ft volt. Alapítványunk székhelye egy saját tulajdonú 266 m²-es miskolci ingatlan.

Alapítványunk 2006-tól kezdve Borsod-Abaúj-Zemplén-megyei Civil Szolgáltató Központként működik. Ezzel a pozícióval együtt jár, hogy a megyében és Miskolc városában működő civil szervezetek egy jelentős részével közvetlen kapcsolatunk van. Ez a kapcsolati háló a stratégia egyes elemeinek megvalósulását színesítheti, illetve segítheti a szakmai előrehaladást.

Szervezetünk törzsgárdája 2009-től együtt dolgozik az alapítványi célok eléréseért. A stratégia sikeres megvalósítását biztosítja, hogy a nálunk dolgozó kollégák között van olyan, aki a projektek irányításához, pénzügyi vezetéséhez, illetve egyes szakmai programok lebonyolításához ért. Ezek a munkatársak több mint hat éve együtt dolgoznak a közös célokért. Projektjeinkbe több esetben vontunk be helyi szakembereket, akikkel jelenleg is működő kapcsolatunk van.

Alapítványunk több mint 10 éve működik a városban. A működésünk során számtalan helyi intézménnyel kerültünk kapcsolatba, működtünk együtt, programok megvalósításában. Kapcsolatban vagyunk pl. a helyi egészségügyi és szociális civil műhellyel, a fogyatékosügyei szakmai műhellyel, a városi önkormányzattal, illetve több, önkormányzati fenntartásban működő szociális intézménnyel pl. idősek otthonával.

Erősségnek tartjuk, hogy több mint 100 különálló programot bonyolítottunk le a működésünk során. Az utóbbi években ráadásul már hasonló (témájú, nagyságrendű) EU-s projekteket valósítottunk meg. Ennek köszönhetően a projekt szemlélet a tevékenységünk többi részére is kiterjed.

Gyengeségünknek tartjuk, hogy a for-profit szolgáltatások területén nincsenek tapasztalataink. Szervezetünk stratégiai céljai közé tartozik, hogy olyan gazdasági tevékenységet tudjunk meghonosítani szervezetünknel, amely profitot termel, ami profitot a szervezeti célok eléréséhez használhatunk fel. Ennek érdekében tervezzük, hogy olyan programokba kapcsolódunk be, ahol lehetőségünk nyílik vállalkozási tevékenységek beindítására, illetve olyan képzéseket keresünk, ahol a vállalkozási (társadalmi vállalkozások) formákkal ismerkedhetünk meg.

Lehetőségnek tartjuk, hogy erős civil szervezeti jelenlét van a megyében, vagyis jelentős számú civil szervezet tevékenykedik, meglehetősen nagy hatékonysággal a működési területünkön. A velük való együttműködés segíti stratégiánk megvalósítását.

Lehetőség, hogy az előttünk álló időszakban várhatóak olyan rendelkezések, amelyek elősegítik a non-profit gazdálkodási formák támogatását. Ide értve az Unió 2014-2020 programozási időszak pályázati lehetőségeit.

Fontos lehetőségnek tartjuk, hogy szűkebb hazánk, Miskolc város vezetése aktívan támogatja a helyi civil kezdeményezések térnyerését. Reális esélyét látjuk annak, hogy a városvezetéssel közösen alakítsuk ki a helyi civil stratégiát.

Veszélynek tartjuk, hogy a 2020-as támogatási időszak végén a EU források jelentősen csökkenni fognak. A várható forráshiányos időszakra tartalmaz terveket a stratégiánk.

Jelentős veszély az egyre nagyobb munkaerő elvándorlás, amelyet nem csak megyénkre értjük, hanem a civil szektorra is. Korábban a szektor sajátossága volt a kis fizetéssel, másodállásban, önkéntesként végzett munka. A jelenlegi és kialakulóban lévő trendek egyre csökkentik az ilyen típusú munkavállalás lehetőségét, illetve a civil szervezetek felé támasztott minőségi követelmények növekedése szakképzett munkaerő felvételét követelik meg.

Jövőkép

Szervezetünk jövőképe a valódi értékeket teremtő és támogató civil szervezetek kialakulása, fenntarthatóságuk biztosítása, ezáltal egy színes, aktív, társadalmat formáló civil szervezeti közeg kialakulásának elősegítése. Küldetésünknek tartjuk, hogy a helyi civil szervezetek önfenntartó képességét elősegítsük, támogassuk a szervezeteket abban, hogy szolgáltatásaik minőségileg fejlődjenek. Szervezetünk értékrendjébe tartozik a munkahatékonyság, a részvételi elven történő döntéshozás, a minőségi munkavégzés, empátikus figyelem a perifériára szorult társadalmi csoportok felé, önkéntesség.

Célok

Stratégia cél: a jövőkép elérése, vagyis, hogy a Szikra Alapítvány 2021-re egy olyan civil szervezetté váljon, amely multilaterális kapcsolatokkal rendelkezik, a megye civil társadalmában szervesen beágyazott, heterogén kapcsolatrendszerrel bír, innovatív módon alkalmazkodik a kihívásokhoz, amely nyitott és átlátható szolgáltatásokat nyújt regionális szinten civilek és nem civilek számára, annak érdekében, hogy a helyi részvétel és az állampolgársági aktivitás erősödjön. A stratégiai cél elérését három átfogó cél biztosítja, melyeket további specifikus célokká bontottunk ki. Az első átfogó cél az interaktív szervezeti élet kialakítása. Ez a szervezeten belüli szinergiák erősítésén, a közösségi tér biztosításán, a kapcsolatrendszeri tagok közötti integráció elmélyítésén keresztül valamint a civil együttműködési kultúra fejlesztésén keresztül tud érvényre jutni. A második átfogó cél a Szikra társadalmi beágyazottságának erősítése. Ez részben a regionális stratégiai partnerségek kialakításán keresztül, részben a külső partnerek irányába való szolgáltatások útján, részben pedig a nemzetközi kapcsolatok fejlesztésén keresztül valósul meg. A harmadik átfogó cél a kapcsolódó szervezetek differenciált fejlesztését szolgálja. Ennek feltétele a Szikra által nyújtott civil szolgáltatások megújítása, mely során a tagszervezeti igényeket messzemenőig figyelembe kell venni, a megyén belüli szervezeti egyenlőtlenségeket is mérsékelni kell, elsősorban a kisebb szervezetek felzárkóztatásával és az érdekartikulációnak egy új, integrált modelljét kell kidolgozni.

Operatív fejlesztési irányok

A stratégiai és specifikus célok megvalósítását közvetlen operatív célok, fejlesztési irányokra épülő programok szolgálják.

- Megyei fejlesztés

Megyei szervezetként a Szikrának felelősséget kell vállalnia a régió civil szektora egészének fejlesztésében, formálásában. Ebben a szerepkörben Alapítványunk feladata a regionális civil stratégia alkotása, szakértői anyagok készítése, a civil érdekek megjelenítése a regionális tervezésnél és pályázati kiírások előkészítésénél. Ebben a minőségben Alapítványunk a régióban a civil fejlesztés motorja és innovációs alapja lehet.

- Külső és belső kommunikáció fejlesztése

Az alapítvány jelenlegi kommunikációja esetleges. Mind a külső, mind pedig a belső kommunikáció erősen fejlesztésre szorul. Ennek egyik legfontosabb felülete a szervezet honlapja lesz, melyet teljesen újra kell strukturálni. A belső formális (pl. hírlevél) és informális kommunikációs csatornák fejlesztése nélkül nem várható eredmény. A külső kommunikációt is fejleszteni kell, különösen a megyei szereplők irányában.

- Vállalkozási tevékenység erősítése

Az alapítvány működését jelenleg nagy mértékben saját és partner szervezetek pályázati forrásai biztosítják. A hosszú távú, fenntartható, stabil működés érdekében szükséges a for-profit szolgáltatások kialakítása és működtetése. Ennek érdekében elsősorban társadalmi vállalkozási formák megismerését tűztük ki célként.